

Transskribering af podcast: "Inddragelse og motivation" og "Den gode efterværnsindsats"

Vejen ind i voksenlivet kan være svær for mange anbragte unge. Gennem et nyt initiativ vil en række kommuner samle viden og erfaring om det gode efterværn for unge i alderen 18-22 år. Målet er at styrke anbragte unges overgang til et selvstændigt og stabilt voksenliv.

De syv kommuner er Frederikshavn, Gentofte, Guldborgsund, Middelfart, Odsherred, Randers og Vesthimmerland – og de får hjælp af et panel af tidligere anbragte unge, der kan rådgive ud fra deres egne erfaringer.

For kommunerne har som ambition, at alle unge som udgangspunkt skal vælge efterværn.

EPISODE 1 – Mål og opfølgning

Vi er i byrådssalen på Middelfart Rådhus.

Micki og Mike fra ungepanelet skal i gang med at fortælle deres historie til klyngeseminarets deltagere fra Guldborgsund, Gentofte og Middelfart Kommuner.

Mike: Jeg hedder Mike, jeg er 23 år og har været i pleje, siden jeg var tre et halvt.

Micki: Jeg hedder Micki, jeg er 22 år gammel og har været i pleje, siden jeg var under et år.

Micki og Mike har begge takket ja til efterværn

Micki: En af de ting, jeg blev overrasket over, det var, at det var et problem, at der var mange, der takkede nej til efterværn. Fordi jeg kan ikke se, hvorfor man skulle takke nej. I det mindste kan man give det et forsøg, og så kan man altid sige, at det var ikke det, jeg havde brug for. Men det er åbenbart et problem at give de unge en grund til at takke ja

Mike: Som Micki siger, så blev jeg også overrasket over, at der er mange, der vælger det fra. Det forstår jeg heller ikke. Det er de vigtigste år, i forhold til hvad jeg tænker i hvert fald, for det er dét, der sørger for, at du kommer videre ud i livet. Og derfor tænker jeg også, at det er vigtigt, at man får fortalt kommunerne, at det er super vigtigt, så de er nødt til at gøre noget mere – og så komme med nogle forslag til, hvad de kan gøre.

Micki: Den måde som mit efterværn forløb på, der skete ikke den store ændring i min hverdag. Jeg blev hos mine plejeforældre, og så blev der sat nogle mål, men det var ikke...jeg kan ikke huske, at jeg har sagt "ja" på et tidspunkt. Det var bare "vi fortsætter, og så tager vi den derfra". Jeg vidste, at det betød, at jeg blev hos mine plejeforældre, så det sagde jeg selvfølgelig bare ja til, fordi jeg godt kunne lide at være der.

De har begge været glade for deres plejefamilier, og derfor var det naturligt, at de skulle blive her under deres efterværn. Men de mener begge, at kommunerne skal blive bedre til at informere unge om, hvad efterværn er, og hvilke forskellige muligheder der findes.

Mike: Jeg røg også over i det, der hedder et glidende efterværn, så min anbringelse blev bare forlænget fra det 18. år. Personligt følte jeg heller ikke, at jeg var specielt inddraget i mit efterværn.

Det var bare møder, som jeg skulle have overstået. Så der tænker jeg, at hvis man kan få budskabet ud omkring, at det er ikke sådan, det skal gøres, for det virker demotiverende frem for motiverende, så kan det også ændre opfattelsen af efterværn, så der måske er flere, der vælger det.

Men jeg ved også bare, at der er mange, der måske har den tanke, at de ikke har lyst til at være i plejefamilie, når de er blevet 18 år, men de er måske ikke klar til at stå selv. Så hvis de havde fået noget mere information om, hvad der havde været af alternativer frem for at de bare har sagt nej. Det tænker jeg er super vigtigt.

Mike kender flere plejebørn, der har valgt efterværn fra. Det sker ofte, fordi den unge ikke er ordentligt orienteret om efterværn og hvilke muligheder der findes i efterværnsindsatsen - eller fordi den unge er træt af systemet.

Mike: Der er et stort skridt fra, at du har din familie, der bakker dig op, til at sidde i en lejlighed selv uden et netværk. For man hører tit om de plejeforældre, hvor når der så bliver stoppet (for anbringelsen), så stopper de også, og så er der ikke nogen kontakt.

Micki: Det er vigtigt, at det er dem, der får at vide, at der er alternativer til at blive i plejefamilien. Fordi jeg tænker, at det er højst sandsynligt dem, der takker nej, fordi de ikke ved, at der er et alternativ. Og så ser de som sagt hellere dem selv i en lejlighed end, at de bliver hos plejeforældrene.

Mike: Der er mange, der tænker, at når jeg har været i plejefamilie, så er det bare slut dér. Så skal jeg ud og klare mig selv, og det vil jeg gerne, det vil jeg nu. Men de kunne måske godt have gavn af, at der kom én engang om ugen og sagde ”hey, går det godt”, ”får du noget at spise” og sådan nogle ting. Jeg kender rigtig mange andre plejebørn, der ikke har fået at vide, at det var et alternativ. For de troede bare, at det var enten eller, og de ville hellere selv.

Micki: Ja, det er dem, der bliver trætte af systemet og bare gerne vil ud af kommunens regi. Det kræver nok lidt mere at overbevise dem om, at det nok er bedst for dem, at de fortsætter frem for at de kommer ud og står på egne ben.

Og så skal man fortælle den gruppe af unge, der har brug for plads, at de altid har mulighed for at komme tilbage og bede om hjælp.

Mike: Jeg tror, at i stedet for at kommunen siger ”fair nok, du skal klare dig selv”, at de så siger ”fair nok, prøv selv”, og så være der, hvis de unge har brug for det. De skal ikke komme og banke på en gang om ugen, de skal ikke ringe, de skal lade dem være i fred. Og hvis den unge så tager kontakt til dem og siger ”jeg har brug for hjælp” - eller kommunen kan se, at det her går fuldstændig galt – så grib ind dér. For så kan man stadig nå samle dem op, inden de ligger på jorden.

Skiftende sagsbehandlere er et emne, der fylder meget hos ungepanelet. De mange nye ansigter øger risikoen for, at den den unge mister lysten til at involvere sig og lytte til, hvad sagsbehandlerne har af forslag.

Micki: Det der har gjort mest indtryk på mig, det er, at der er mange sagsbehandlerskift. At det nærmest er en ny person ved hvert møde. Jeg har en ven, der oplevede at have en sagsbehandler, som personen ikke engang nåede at se. Mellem to møder havde personen haft to sagsbehandlere,

hvor hun ikke nåede at se den ene. Det er nok dét, der har gjort mest indtryk på mig, fordi det er virkelig et stort problem, fordi man skal danne tillid til en ny person hvert halve år.

Mike: Jeg tror ikke, at jeg har haft den samme sagsbehandler til mere end to eller tre møder ad gangen. Så har der været en ny en inde over og en ny en inde over. Og til sidst, så har du ikke nogen tillid til dem, du kender dem ikke, og du gider ikke at bruge tid på at lære dem at kende og forstå dem, fordi næste gang kommer der en ny alligevel. Så jeg tænker, at det er et meget meget stort frustrationspunkt, og det kan være svært at forholde sig til som ung.

Micki: Altså, jeg er helt med på, at folk skifter job og flytter eller skal på barsel. Men jeg synes stadig, at det er meget, at det er hvert halve år. Og det er ikke bare os, der er uheldige, for alle jeg har snakket med om det, de siger det samme. Der har været skift nærmest hver gang – jeg tror heller ikke, at jeg har haft den samme sagsbehandler mere end to eller tre gange, før personen blev skiftet ud. Og jeg tror ikke rigtig, at der er en løsning på det, fordi det er dét, der er problemet. Problemet er netop, at der bliver skiftet, og den eneste måde, man kan løse det på, er, at det ikke sker. Men så må man jo finde ud af, hvorfor det sker, og hvad man kan gøre for at forhindre det.

Mike: I starten forsøger man at lave en relation til den her sagsbehandler, og man forsøger at gøre de ting, man bliver enige om. Og når sagsbehandleren så smutter, og der kommer en ny én næste gang, så føler man sig lidt svigtet. Men jo flere gange det sker, jo mere ligeglad bliver man med det. Det vil sige til sidst, så tænker man bare ”okay, what ever”. Ny sagsbehandler, du siger, at jeg skal lære at gøre rent – det gider jeg ikke. Der kommer en ny en, de har måske en anden idé. Og så bliver man bare ligeglad til sidst

Med hvert sagsbehandlerskift har Micki og Mike måtte fortælle deres historie endnu engang. Og det går ud over motivationen og samarbejdet – også selvom man som i deres tilfælde har haft en god og tryk base hos plejefamilien.

Micki: Det der som regel sker, det er, at så kommer der en ny person, og så skal man til at fortælle hele sin historie. Og den historie har man også fortalt til personen før den og personen før den og før den. Så det er ret træls til sidst, fordi det står jo i journalerne.

Jeg er ret sikker på, at grunden til, at de ikke har læst den, er fordi, at det skal være mere personligt. Så altså, jeg tror det er i en god mening, men det er bare....det har bare ikke den effekt, som de håber at opnå med at få et mere personligt bånd til den unge. Hvis det var mig, så ville jeg meget gerne have, at de læste den, men det ikke sikkert, at andre gerne ville have det. Der er jo ingen, der er ens. Det er også dét, der er et ret stort problem, når man skal snakke om det her, for jeg kan have én holdning, og så er der en person, der kan have den fuldstændig modsatte holdning.

Men hos kommunerne oplever man også, at mange unge gerne vil være et ubeskrevet blad og ikke være bundet af, hvad der står i deres papirer. Men løsningen er enkel, mener Micki.

Micki: Giv dem valget. Fordi det har jeg også hørt fra en af dem, der er i ungepanelet, men det kunne være, at man bare skulle spørge. Jeg tror det er bedre at give dem valget ”vil du fortælle din historie, eller skal jeg læse din journal”.

Mike: Jeg tror også, at det er bedre, at man selv får valget. Der er mange unge, som måske ikke vil være den samme person, som da de var mindre. Der tænker jeg også, at man som sagsbehandler skal sige ”jeg skal kende din fortid, men jeg skal ikke definere din fremtid”. Så det kan godt være, at du har lavet noget lort, dengang du var otte, men det er ikke den person, du er nu. Du er måske

kommet videre og har ændret dig til noget bedre, og det skal de jo være med til at prise. At det er super godt, at du går i den rigtige retning. Og hvis den unge ikke har lyst til at snakke om sin fortid, så er det fair nok, der er ingen grund til at rive op i de gamle sår. Ingen grund til det overhovedet. Man skal kigge fremad, men nogle gange er det også vigtigt, at man kender fortiden, fordi så kan man forstå, hvorfor er de som de er, hvorfor handler de som de gør – er der noget her, som har gjort, at de er sådan nu. Og hvis man ikke kender til det, så er det svært at rådgive fremadrettet, fordi de ved ikke hvem du er, de ved ikke hvem du er som person, de ved ikke, hvad du har oplevet. Så derfor tænker jeg, at det er super vigtigt, at de kigger i den journal, men så skal de bare blive bedre til at læse den unge og sige ”okay, vi skal ikke snakke om fortiden. Vi ved, den er her, det gør vi begge to, men vi skal fremad”.

Mike: Der er jo ikke nogen, der skal tage en beslutning på mit livs vegne, uden at jeg selv skal have lov til at komme med et input. Så hvis de har en kommentar, så må de gerne spørge mig (og sige) ”jeg synes det her går super godt, Mike. Men hvad tænker du omkring det her. Hvordan har du det i dag”.

For det er jo vigtigt med mit input, for det er mit liv. Så det kan godt ske, at det udadtil ser super godt ud. Men jeg kan aflevere en matematik opgave og få 12, og mine forældre sidder og klapper, men hvis jeg ikke selv har lavet opgaven men bare afleveret en andens, så er det jo ikke mit resultat. Så det er jo min mening, jeg skal komme frem med, fordi hvis du ikke får lov til at sige din mening, så forsvinder den til sidst. Så kommer du bare til at sige ja og nej, og hvis du bliver spurgt om hvorfor, så flygter du skrigende væk derfra, fordi du aldrig er blevet spurgt om det før. Man er nødt til at lære at have en mening, at holde på sin mening og kunne diskutere og argumentere for den, og hvis man ikke kan det, så er det svært at agere i det voksne liv.

Det er altså vigtigt, at den enkelte unge føler, at man ser dem og deres unikke situation. At de ikke blot er endnu en sag. Og jo mere man lytter og inddrager de unge i processen omkring efterværn jo større bliver motivationen, mener Mike og Micki.

Micki: Det er vigtigt at spørge, men det er ligeså vigtigt at lytte. Man skal føle, at man bliver hørt, når man kommer med sin mening og ideer. Det behøver ikke at være i form af, at der bliver lavet handling nu, for det kan godt tage noget tid. Men det kan også være, at man lige får en opringning eller en mail eller en sms, eller hvad man nu vælger, hvor man får en status, hvor man siger ”nu har vi fundet ud af det her i forhold til planen, det er her vi står nu og det vi gør nu, det er sådan og sådan”.

Mike: Når du selv får lov til at komme med nogle input, så er du med til at tage styring over dit liv. Og når man sidder med sit eget liv i hænderne, så bliver man automatisk motiveret, fordi det er din fremtid, det drejer sig om. Hvorimod, hvis man bare sidder som en nikkedukke og tænker ”hvis jeg ikke siger noget, så går det nok bare over lige om lidt”, og kommunen ikke får dig til at sætte spørgsmålstejn ved nogle ting, så er det dem, der styrer dit liv. Og så kan jeg godt forstå, at man bliver demotiveret, fordi så er det hele planlagt for dig, og så sidder du bare og venter på at tingene sker.

Micki: Det er jo vores liv, og det burde være sådan, at vi også er med til at tage beslutningerne om, hvordan vores liv kommer til at foregå, og hvad der skal ske i fremtiden. Så det giver lidt sig selv, at man gerne vil være med til at styre, hvad der skal ske i ens eget liv.

EPISODE 2 – Mål og opfølgning

Vejen ind i voksenlivet kan være svær for mange anbragte unge. Gennem et nyt initiativ vil en række kommuner samle viden og erfaring om det gode efterværn for unge i alderen 18-22 år.

De syv deltagende kommuner er Frederikshavn, Gentofte, Guldborgsund, Middelfart, Odsherred, Randers og Vesthimmerland - og de får hjælp af et panel af tidligere anbragt unge, der kan rådgive ud fra deres egne erfaringer.

For kommunerne har som ambition, at alle unge som udgangspunkt skal vælge efterværn.

De unge har peget på en række områder, som de mener, at det er særligt vigtigt, at kommunernes medarbejdere har fokus på. Det er blandt andet færre sagsbehandlerskift, grundig forberedelse, at lytte og at være særlig opmærksom på overgange og de perioder, hvor der er noget på spil i den unges liv. Og så er der en ting, der fylder rigtig meget hos Micki, Mike og de andre fra ungepanelet.

Mike: Jeg oplever i hvert fald tit, at når man kigger på en handleplan, så er det en målliste, og når det er udfyldt, så er det ud. For så kan du alle de ting, du skal.

Problemet ligger i, at det kan være svært at sætte ord på, hvilke færdigheder man skal have i orden for, at man kan klare sig selv. Og derfor tror jeg bare, at de har kigget på de mest basale: Altså, han skal ikke bo i et bombet lokum – det vil sige, at han skal kunne rydde op, han skal kunne gøre rent, han skal have rent tøj på hver dag, han skal kunne tage opvasken og han skal kunne lave mad, for han skal have noget at spise. Også kigger man på det og siger ”okay, det her er basale ting for overlevelse, fordi det andet, det er for svært at sætte ord på. Så er det bare dem her, vi kigger på i stedet for”.

Personligt så synes jeg ikke, at det er det, der er det vigtige i det. Fordi hvis man kigger på almindelige forældre, så er der en eller anden ting, som sørger for, at de lærer deres barn, hvordan man klarer sig selv stille og roligt hen ad vejen. Og resten ved de jo godt kommer hen ad vejen, og så er de der til at hjælpe én. Og det er præcist det samme et plejebarn har brug for, jeg har ikke brug for, at der står på et stykke papir, at ”du skal lære at koge pasta”, fordi det skal vi nok lære før eller siden. Men vi har brug for at vide, at der er nogen, der er her for at have vores ryg, støtte os og hjælpe os igennem tingene, når vi har problemer.

Hvis der er for meget fokus på praktiske ting som madlavning og rengøring, så kan det ifølge Mike få den betydning, at handleplanerne kommer til at fungere som en negativ tjekliste.

Spm (SUS): Så hvad betyder det for, hvordan I ender med at gå ind til samarbejdet med en sagsbehandler og til handleplansamtaler og sådan noget, at I tænker ”shit, det er en mulig farlig tjekliste det her.”

Mike: Det betyder så også nu engang, at man som ung kan se det som en mulighed for at arbejde imod den. For får du den serveret som en tjekliste over ”det her skal du kunne for at kunne klare dig selv”, så selvfølgelig er du mega bange for at køre igennem den her liste her, for du ved, når den rammer bunden, så er det ovre. Og hvis man får den serveret som ”det er de her ting, vi skal fokusere på lige nu, og så tager vi en snak næste gang. Er det gået godt med de her ting, er der andre ting, vi skal kigge på”. Så er man måske ikke helt så bange for de her møder og handleplansting.

Micki: Ja, man glemmer lidt at kigge på ”hvorfør”. Altså, at man har det der sikkerhedsnet bag sig. At det måske er grunden til, at alt det går godt – og hvis man fjernede det, at det så bare ville falde tilbage.

Mike: Og så kan det godt ske, at vi måske er ved at være klar til at stå på egne ben, vi kommer ud i en lejlighed. Men vi har stadig behov for at ringe hjem og sige ”hey, min støvsuger er gået i stykker, hvad gør jeg nu” eller ”der er nogen, der har smadret mit vindue” eller andet. Og det er jo dér behovet ligger som plejebarn. Det er jo ikke fordi, der skal være en liste over, hvad du kan og ikke kan. For de ting har du enten lært undervejs eller begynder du så småt at lære, når du skal klare dig selv. Men du har bare behov for sikkerhedsnettet. Og det er dét sikkerhedsnet, der bliver baseret på den liste, om du kan de ting her. Og så føler man jo tit, at når man opfylder den liste her, så mister du dit sikkerhedsnet. Derfor kæmper man imod listen, fordi ”nej, jeg kan ikke vaske op”, så ved jeg, så tager de ikke mit net fra mig. Så kan det godt være, at jeg er skidegod til at hjælpe med at vaske op i køkkenet og sådan noget, men det fortæller jeg dem ikke.

For Micki og Mike har handleplanerne føltes som en nedtælling til, at deres efterværn skulle stoppe

Miki: Jeg synes ikke, at jeg har fået meget information ud af min sagsbehandler omkring, hvad er efterværn. Jeg fik bare at vide, at det er noget man tager i portioner af halve år. Og så hvert halve år, så bliver det revurderet, om man skal fortsætte eller ikke skal fortsætte. Så for mig, der stod det klart og tydeligt, at det var en kamp på, om det var en fortsættelse eller en afslutning.

Spm: Du skulle gøre dig fortjent hvert halve år.

Mike: ja. Eller jeg skulle gøre mig uforberedt til ikke at kunne klare mig selv nok til, at jeg ikke røg ud.

Micki: Sidste møde, vi havde, der var der én – jeg kan ikke huske fra hvilken kommune – der sagde, at det overraskede hende, at vi følte, at vi skulle kæmpe for at få det forlænget, når det egentlig ikke er sådan. Altså, efterværnet, det er noget, der bliver stoppet, det er ikke noget der bliver forlænget. Hvis det ikke bliver stoppet, så kører det indtil, man bliver 23. Men alle tre fra ungepanelet, vi følte alle sammen, at det var en kamp om at få det forlænget.

I stedet for at kigge på de enkelte færdigheder som ”kan du gøre rent eller kan du lave mad”, så skal det være mere: ”føler du, at du er klar. Og hvorfor føler du ikke, at du er klar, hvis du ikke er”. Og så kan de jo være, at man stiller for høje krav til sig selv, og så må man jo tage en snak og prøve at forklare den unge at ”det kan du faktisk godt”. For hvis man har det basale på plads, det grundlæggende, så man har fået lavet et fundament, så vil du også kunne lære flere opskrifter og flere af de der færdigheder. De kommer jo af sig selv.

Medarbejderne fra Middelfart, Guldborgsund og Gentofte kommuner er i gang med at drøfte nogle af de problemstillinger som de har hørt om i oplæggene fra de unge.

(reportagelyd – medarbejder): Det de siger om handleplanerne, at det ikke må være sådan nogle tjeklister. For jeg kender jo fuldstændig det der med, at en ung, når vi skal til at snakke om, at nu skal vi have afsluttet ungekonsulenten, og der bliver aftalt, at nu lukker vi ned om tre måneder, og så laver vi en god afslutning, så får de det lige pludseligt væsentligt dårligere, fordi de jo i virkeligheden bliver hamrende usikker på ”kan jeg nu selv”.

Der kan også være en risiko for, at de unge oplever handleplanerne som en kritik – at der er noget

de IKKE kan.

Mike: Lidt ligesom hvis man skælder et barn ud hele tiden: ”det her, det må du ikke. Det kan du ikke”, så bliver det meget meget negativt til sidst, der er ikke noget positivt i dets liv. Det vil sige, hvis vi kun får negativ ting sammenlignet med vores kommunebesøg, så får vi også et negativt forhold til dem. Det er dem, der skælder os ud, det her kan vi ikke, det der skal vi og så videre. Hvor vi siger: Hvis vi nu får noget positiv feedback og man siger ”det er satanedme super, at du har klaret de ting her. Det er super fedt. Jeg synes, du skal gøre det her” eller noget andet, så man får en positiv respons. Jeg siger ikke, at der skal være en belønning eller sådan noget, for det behøves slet ikke, men bare der kommer den der positive respons. For nu er det sådan lidt ”du skal lære dét her”, og når du så har fået at vide, at det var fint du kunne det, så skal du lære dét her i stedet for. Og så tænker man ”okay, fair nok. Du er ligeglad med, om jeg har lært det. Nu er det bare næste punkt, og det tænker jeg bliver en ond cirkel af negativitet til sidst.

Det er altså vigtigt at have fokus på de positive ting – og stod det til Micki og Mike, så skulle handleplaner og samtaler med kommunen i slutningen af et efterværn handle mere om, hvem anbragte unge kan række ud til, hvis der opstår problemer – store som små.

Micki: Altså, man kan jo klare mange af de der ting ved selv at undersøge det. Men man har bare ikke dem der, man kan spørge til råds. Dem mister man jo – eller kan man risikere at miste – så jeg tror, det er derfor, at man har som mål, at man kan finde ud af det selv. Fordi så kan du det, og så behøver du ikke den person, du kan ringe til. Fordi hvis du kan det selv, så har du ikke behov for at ringe.

Mike: Som Micki siger, man kan google sig til rigtig mange ting. Men du kan ikke google dig til, hvad du skal gøre, når livet brænder på. Der har du brug for nogen, der kan hjælpe dig ud af det. Du har brug for nogen, du kan snakke med og som kan sige ”okay, ved du hvad? Det skal nok gå det her”. Jeg havde et problem fra mit eget liv her for nogle måneder siden. Jeg havde misset et møde med min a-kasse, og så får jeg et brev, hvor der står, at så er jeg ikke berettiget til dagpenge. Og så er det, jeg tænker ”hvad gør jeg så nu, fordi det er min eneste indkomst, det er det, der skal betale min husleje”. Og der anede jeg ikke, hvad jeg skulle gøre. Og hvis jeg ikke havde haft min plejefamilie, jeg kunne ringe til, så havde jeg ikke vidst, hvem jeg skulle ringe til...fordi ”hvad gør jeg”. Jeg prøvede at google, og jeg kunne ikke finde noget. Jeg troede, at det betød, at det var permanent, at jeg ikke kunne få mine penge. Hvad gør man så? I lige præcis sådan en situation, der er det jo så vigtigt, at der er nogle, der står bag ved en. Nogle der kender systemet, nogle der ligesom ved at ”rolig nu, vi finder ud af en løsning. Vi gør et eller andet”. Og det er vigtigt, at de kender dig, så du kan ikke bare...lad os nu sige, at kommunen finder en løsning, hvor der er en hotline, du kan ringe til. Men det er jo ligemeget, at du ringer til den hotline, for de kender dig ikke. Det vil sige, at de ved ikke, hvordan de skal gribe om dit problem. Så det du har mest brug for, det er en der siger: ”Ved du hvad? Tag dig sammen, slap af, rolig nu, vi løser det”.

Når det kommer til at finde hjælp og støtte, kan civilsamfundet også spille en rolle. Både Micki og Mike kommer hos Baglandet i Vejle - et mødested og rådgivningstilbud til nuværende og tidligere anbragte unge.

Mike: Min udvikling efter jeg kon i Baglandet, den gik hurtig. Jeg forandrede mig utrolig, utrolig meget. Jeg gik fra at være ham, der sad i hjørnet og gemte mig til at være ham, der står her nu og taler til jer. Det skete faktisk lidt under frivillig tvang fra min storesøster, som sagde: ”Nu tager du springet, Mike. For det kunne være godt for dig”. Så hun sagde, at jeg var klar til det, fordi jeg var

ikke klar til at komme ud af min skal. Og så skubbede hun mig i retning af Baglandet, og ja så skete min udvikling derfra.

Hos Baglandet har de fået sig et netværk – og for Mike var det helt afgørende, at der ikke var tale om et kommunalt tilbud.

Mike: Min historie med kommunen har også være utrolig ustabil hele vejen igennem, og det har jo så gjort, at jeg ikke har haft nogen relation til kommunen, det har bare været det trælse i mit liv. Så alt, hvad der har omhandlet kommunen, har været et utrolig stort nej fra mig. Da jeg kom ud af min skal og skubbet ind i det, der hedder Baglandet var det jo også netop fordi, der ikke stod ”Kommune” hen over døren. Fordi hvis der havde stået kommune dér, så var jeg heller ikke kommet der, for jeg skulle ikke i et nyt kommunalt tilbud.

Og de to unge har en hel klar opfordring om, at der skal skabes flere tilbud som Baglandet. Hvor anbragte unge på tærsklen til voksenlivet har mulighed for at komme og skabe sig et netværk.

Micki: Et tilbud hvor...man kom der ikke, når man havde brug for hjælp. Man får venner der, altså et sted man godt kan lide at være, så man får det der personlige forhold til personerne, og de kender en og ens situation, og hvad jeg har svært ved. Fordi så vil det være dem, man kontakter. Jeg er næsten sikker på, at hvis jeg stod og ikke havde noget familie og nogen, der havde kendt mig i løbet af mit liv, som jeg kunne ringe til, så tror jeg, at det ville være Svend eller Anita fra Baglandet, som jeg ville ringe til og spørge om hjælp. Fordi det ville nok være dem, der kender mig bedst personligt. Og så har de jo også selv stået i situationen og ville kunne give råd, som far og mor måske ville have gjort, hvis man var fra en normal familie.

Miki: Ja, jeg er fuldstændig enig i det. Hvis man ikke har noget netværk og er blevet sat ind sådan et sted som Baglandet og har fået en relation til dem, som er der, så er det jo helt sikkert dem, man kontakter, fordi du vil ikke bare ringe til en fremmede og spørge om hjælp til et eller andet, fordi du har det svært lige nu. Men det er dét, der er det svære, fordi det er jo langt fra alle steder, hvor de har sådan nogle tilbud som Baglandet.

Micki: Jeg ved, at hvis jeg stoppede med at komme i Baglandet nu og ikke havde kontakt med nogen af dem i et år, så ville jeg stadig kunne ringe om et år og sige: ”Prøv at høre, jeg har sgu brug for hjælp med det og det”, og så ville jeg stadig være sikker på, at jeg ville få hjælp, eller de ville gøre, hvad de kunne. Det er vigtigt, at det er et sted, hvor man føler, at de er der for dig og ikke kun, når du har brug for hjælp.

Mike: Det skal være et neutralt sted, hvor man kan komme og finde sig selv og udvikle sit netværk. Hvor man har den fællesnævner, at vi er alle sammen ens på et eller andet punkt, men at man har den her fællesnævner og det her netværk sammen. Og dem, som er der, de er der, fordi de vil dig det godt og sørger for, at du har det godt – det er ikke fordi, at de skal sidde og skrive et notat om dig, de er der, når du har brug for det. Det synes jeg i hvert fald er super vigtigt.

EPISODE 3 – Den gode efterværnsindsats

Vejen ind i voksenlivet kan være svær for mange anbragte unge. Gennem et nyt initiativ vil en række kommuner samle viden og erfaring om det gode efterværn for unge i alderen 18-22 år. Målet er at styrke anbragte unges overgang til et selvstændigt og stabilt voksenliv.

De syv kommuner er Frederikshavn, Gentofte, Guldborgsund, Middelfart, Odsherred, Randers og Vesthimmerland – og de får hjælp af et panel af tidligere anbragt unge, der kan rådgive ud fra deres egne erfaringer.

For kommunerne har som ambition, at alle unge, der har været anbragt eller har haft en kontaktperson som udgangspunkt skal vælge efterværn.

Ninna, Doris og Micki fra Ungepanelet skal sætte ord på, hvilke udfordringer det gode efterværn skal hjælpe med at imødekomme, når man som ung er i den vanskelige overgang mellem at have været anbragt eller har haft en kontaktperson og skal ud og stå på egne ben.

((Susie: Og noget af det først vi kom til at tale om, det er det der med, at det er vigtigt at man har en voksen man har tillid til))

Doris: Så vil jeg gerne starte. Jeg havde en ungevejleder, det var lige omkring da jeg var 17 et halvt, og jeg kunne bare ikke med denne her ungevejleder. Vi havde ligesom ikke den der connection, der gjorde, at jeg havde lyst til at åbne mig op for hende. Og det gjorde, at der var nogle barrierer. Jeg kom ikke ud med de ting, som jeg egentlig havde brug for.

Doris på 22 år har været anbragt siden hun var fem år gammel og har senere haft en kontaktperson. For hende er den personlige relation fuldstændig afgørende, når man skal hjælpe og støtte unge i efterværn.

Doris: Det er jo vigtigt uanset hvad at have nogle personer, du har tillid til. Men specielt når man har været anbragt, fordi man har haft de svigt, man nu har. For mit eget vedkommende har jeg haft rimelig mange svigt, så det har været svært for mig at bygge en tillid op til folk, der går rigtig lang tid. Og altså, det skal bare gå i mit eget tempo.

Temaet for dagens klyngemøde er, hvilke tilbud der bør være til unge i efterværn. Og deltagerne fra Randers, Frederikshavn, Vesthimmerland og Odsherred har fremlagt elementerne i deres indsatser for ungepanelet.

Doris: Jeg bed mærke i, at der var rigtig mange tilbud. Nok lidt flere end jeg havde regnet med. Og jeg tænker også, at man skal gøre det meget klart for den unge – ikke bare sige ”så har vi dét og dét og dét og så går vi videre”. Fordi det kan godt være meget uoverskueligt for den unge. Men jeg synes, det er fedt, at der er så mange forskellige ting både inden for madlavning og socialt samvær, sådan der er lidt for enhver smag.

Doris har selv haft rigtig gode erfaringer med at komme i en klub, hvor der var fokus på at hjælpe unge med praktiske ting. Og det er en ide, hun gerne vil give videre.

Doris: Der var det nemlig det her med skat, hvor kan jeg finde Borgerservice og alle de der voksenting, som vi fik en snak om. Hvor finder man det henne, hvordan gør man. Hvis man have brug for hjælp med at lægge et budget, sp fik man hjælp til det. Og de lavede faktisk også en bog, som man kunne få med hjem, og den bruger jeg faktisk stadig den dag i dag, selvom det er flere år siden, jeg var der. Det der med at få et kendskab til, hvor kan jeg egentlig gå hen. Vi var også på en

byvandring rundt og visualisere...okay, det er her SKAT er, det er her Borgerservice er.

Ungepanelet synes, at der er flere fine elementer i de fremlagte indsatser. Men for ungepanelet er dagens alt overskyggende emne, tillid og gode relationer i den efterværnsindsats, man modtager.

Nina: For mig er det alfa og omega, at jeg er tryk, og at jeg godt tør at åbne mig. Det har i hvert fald ligget i mit bagehovede at blive svigtet igen – det er bare sådan en selvfølge. Så det der med, at der faktisk er en, der viser, at det er okay og ”du kan godt stole på mig”.

23-årige Ninna blev anbragt uden for hjemmet som 16-årig. Og hun er meget enig i, at det er vigtigt, at kommunerne forstår den usikkerhed og tvivl som mange anbragte unge bærer rundt på.

Nina: Man er mega usikker, fordi man måske også har haft en masse svigt i sit liv, så selvfølgelig skal man læse papirerne, det skal man virkelig, men man skal også gå hen til den unge med en ambition om at lære hende eller ham at kende forfra på en eller anden måde. Men med hensyn til, hvad de (sagsbehandlerne) har læst.

Doris: Det er meget vigtigt for dem, der måske ikke er helt åbne for at få hjælpen, at de ved, at de har nogen, de kan kontakte. Det der med at vide, at jeg kan faktisk ringe til den person og få noget hjælp, det er givet også noget tryk.

Reportagelyd (ansat i kommune): Det er også dét, vi hører med vores unge, det er denne her usikkerhed i det hele taget i hele deres efterværn.....

Flere af deltagerne fra de fremmødte kommuner vil gerne vide, hvad de kan gøre for at skabe en kontakt som de unge har tillid til

Reportagelyd (ansat i kommune): Så hvordan sikrer vi os, at I får denne her tryk? For den er jo sindssygt vigtig for, at I kan udvikle jer.

Det handler først og fremmest om at finde en person, hvor kemi er rigtig, mener Doris

Doris: Nu har jeg jo selv haft op til flere ungevejledere. Og altså, min sidste ungevejleder kom bare ind på livet af mig, og jeg kom ind på livet af ham. Og jeg har stadig kontakt med ham den dag i dag, også selvom jeg er kommet ud af mit efterværn. Og det viser bare, at det der med at se ud over sit arbejde og få den der relation til den unge, det er bare givende. Både for den unge og for ungevejlederen. Men jeg kan også godt se, at det er svært, hvis den unge ikke har lyst til at have denne her ungevejleder. Så kan det jo være rigtig svært at komme ind på livet af dem. Men jeg ville jo rigtig gerne have den hjælp, så derfor var jeg også åben, og så var det bare det rigtige match.

Både Doris og Nina mener, at det er vigtigt, at unge i efterværn har mulighed for at få en mentor eller en ungevejleder, som de kan tale mere frit med og opbygge et tættere forhold til. Det skaber tillid og kan skubbe den unges udvikling i den rigtige retning.

Der er nemlig stor forskel på at tale med en mentor og med en sagsbehandler, siger Nina

Nina: En sagsbehandler er lidt mere formel og skal styre handleplaner og skulle gerne have kontakt til alle andre tråde, der er i ens liv. Hvor en mentor eller en hjemmevejleder skal gå lidt mere personligt ind på én. Så det, synes jeg, er den største forskel – at en sagsbehandler er lidt mere formel. Hende jeg har nu er utrolig dygtig og er for første gang nogensinde kommet ind på livet af mig. De ting som jeg måske ikke lige snakker med mine forældre om, kan jeg snakke med hende om. Om det så er kærlighed eller at jeg har haft en røvsyg uge, og det hele er svært eller det kan være psykiske ting. Det ville jeg aldrig snakke med min sagsbehandler om. Aldrig nogensinde.

Doris: Jeg er helt enig i, hvad hun siger. Jeg har brugt min ungevejleder til at sige ”kæmp for det du brænder for. Du kan godt. Du brænder for at få din studenterhue på, det sker om så og så lang tid. Så kæmp dog for det, for jeg ved godt, at du kan”. Og det tænker jeg ikke er kommunens opgave, men det er der, at hvis man har en tæt relation til en person, så kan man bruge den relation til at kæmpe en op.

Nina: Hvis jeg havde hende, jeg har nu, så havde jeg ikke siddet her og snakket om det for det første, og så havde jeg heller ikke troet på, at jeg nok skal få et job, jeg bliver glad for og nok skal få et liv, jeg bliver glad for.

Doris mener også, at det kan have en stor betydning, at det ikke altid er den unge, der skal tage tid ud af sin hverdag for at komme til møde med for eksempel en sagsbehandler.

Det har hun selv oplevet og har sat stor pris på.

Doris: For mit vedkommende var det rigtig vigtigt, at det ikke altid var mig, der skulle flytte mig for de her møder. At de også kom hen og så noget af min hverdag. De kom hen på min efterskole og var til møde der, sådan at jeg ikke gik glip af min skole og skulle tage fri fra skole for at komme til de her møder. Jeg vil ikke sige, at det gjorde noget for tilliden, men det gjorde et eller andet for den relation man havde til sin sagsbehandler.

Flere af de fremmødte kommuner har tilbud om klubber for unge i efterværn. Og det er en rigtig god ide, mener ungepanelet.

Doris: Noget socialt samvær sammen med andre unge og nogle madaftner, som vi også har hørt om tidligere, som mange af kommunerne allerede har etableret. Det tænker jeg kan give rigtig meget til de unge – også det der med, at så kan de måske bestemme, hvad de skal have at spise, og de kan være med til at handle ind og på den måde så gør man sig også lidt klar til at komme ud i voksenlivet, fordi man er med ind over, fordi hvis der ikke bliver handlet, så er der ikke mad i køleskabet. Så det tænker jeg er to vigtige ting.

Micki: Og så at det er der rimelig ofte, der må ikke gå for lang tid imellem. Og at dem, som er der, er stabile – det dur ikke, at de bliver skiftet ud hele tiden, og det er en ny, der er der hver gang. Og så at de faktisk lytter på en og interesserer sig for, hvad der sker i mit liv.

Frederikshavn kommune fortæller, at de har udvidet deres efterværnstilbud om fællesspisning, så det nu foregår hver uge i stedet for hver fjortende dag. Og det er sket på baggrund af anbefalinger fra ungepanelet.

Reportagelyd (Micki): Jeg var rigtig glad for at høre, at der var den der plan med madaftner, at det

var blevet ændret til én gang om ugen. Det var også mig, der sagde det sidste gang, at det ikke var nok, så kunne man lige så godt lade være. Det synes jeg var rigtig godt.

Doris, Ninna og Micki er glade for, at de har haft mulighed for at give deres erfaringer og gode råd videre på klyngemøderne

Doris: Jeg vil gerne dele ud af de erfaringer, jeg har, fordi det kan måske gavne dem, som får efterværn i fremtiden. Så det, at jeg kan dele ud af mine erfaringer, det betyder rigtig meget for mig.

Nina: Ja, man får lov til dele ud af sine erfaringer. De spørger én, hvad synes I? I stedet for at man bare sjusser sig lidt frem og tænker ”det er cirka sådan her, det skal være”. Så er det bare vigtigt at få nogle erfaringer ind og sætte sig ned og lytte engang imellem i stedet for at snakke.

Micki: Dét, der gør det her rigtig godt, det er, at der netop er flere. For det har vi allerede set masser af gange, at jeg kan have én holdning, og så er der en anden, der har den præcis modsatte. Så det der med, at man får flere perspektiver, det synes jeg er rigtig godt. Og at det virkelig er noget, man skal bruge, for der er ikke én rigtig måde at gøre det på. Alle er forskellige.